

נתיבות ישעיה

והוא מאמרים יקרים, שיחות מוסר וחיזוק משובבי לב
ונפש, שנאמרו בפני תלמידים מקשיבים בקול חוצב
להבות אש קודש, ושאתו כשאגת האר"י החי,
להנחילם נתיבות דעת התורה ועבודת השי"ת על
פרשת השבוע

ע"י מרן רבינו
הגאון רבי **אברהם יוסף ראזענבלום** זצוקלה"ה
ראש ישיבת שערי יושר

פרשת חקת - בלק תשפ"ג
שנה ה' • גליון רנ"ג

מי שיש בידו חידו"ת או טעיפס של רבינו, וכן מי שרוצה לנדב גליון של תורת רבינו - נא להתקשר למספר: EXT 9 1-718-854-2290 או לפקס: 1-718-705-8608

חדש!

אפשר לשמוע השיחה הנדפסת בנתיבות יושר של כל שבוע במספר: 1-718-559-6660

תוכן העניינים

שיחה זו נאמרה בפרשת בלק תשנ"ח

'עשות משפט ואהבת חסד' - תלמידי אאע"ה לעומת תלמידי בלעם הרשע

- מה בין תלמידי אברהם אבינו לתלמידי
בלעם ג
- מידת אומץ הלב 'שטאלצקייט' -
וההשלכות מזה ג
- הסתכלות של ירא ה' ורך הלבב ד
- לימוד זכות על בעל החנות ה
- תפילתו של בלעם שיוכה לשוב בתשובה
לפני מיתתו ו
- רצון בלעם לכלות את ישראל ח
- שפלותו של בלעם ח
- הסתירה בהנהגתו של בלעם י
- תלמידיו של בלעם הרשע י
- זכירת חסדי הבורא בהצלה מבלעם יב
- באיזה קרבנות חפיץ הבורא יג
- עשות משפט ואהבת חסד והצנע
לכת יד
- יתכן שיהיה מושחת במידות על אף שיש
לו אמונה יז
- מעשה באור החיים הק' יז
- חשיבות ימי הנעורים יח
- כוחה של קדושת התורה יט

כל הזכויות שמורות

למערכת חידו"ת של רבינו
ישיבת שערי יושר

בהוצאת מכון "שם עולם"

מכון לחקר כתבי יד - קורות קהילות ואישים
רח' שחל 5, בני ברק
טל: 03-5701977 פקס: 03-5701967

שיחה זו נאמרה בפרשת בלק תשנ"ח

'עשות משפט ואהבת חסד' - תלמידי אאע"ה לעומת

תלמידי בלעם הרשע

הוא רעב ללחם, הוא אינו רוצה שיסתכלו עליו כעל איש עני ומסכן, ויופיהל ער הונגערט, וויל ער אבער אז מ'זאל איהם נישט אנקוקען ווי אַ נעבעך'.

אך אם ניקח עני כזה ואם יש לו חוב בגראסערי, והמוכר בחנות אינו נמנה על אלו שמתנהגים בעדינות, 'אויב דער גראסערי מאן איז נישט אזא איידעלער', הרי שהוא מזכיר לאותו עני כל העת שלא שילם עדיין את חובו.

לפעמים, יש מוכר שידבר אליו עם יותר תקיפות, גראסערי מאן, שפונה אל האשה הנכנסת לתוך חנותו ואומר לה: 'החוב שלכם עומד כבר על חיי מאות דאלער, ושוב לא אוכל למכור לכם בהקפה'.

או לדוגמא אם הבנים לומדים בחיידער והאב אין משגת ידו לשלם שכר לימוד, ומנהל החיידער טוען לאב או לאם, מה

מִי מְנַה עֶפֶר יַעֲקֹב וּמִסֵּפֶר אֶת רִבְעֵי יִשְׂרָאֵל תְּמוֹת נַפְשֵׁי מוֹת יִשְׂרָיִם וְתֵהִי אַחֲרֵיתִי כְּמֹהוּ (במדבר כג, ז).

מה בין תלמידי אברהם אבינו לתלמידי בלעם

שנינו במשנה באבות (ה, כג), כל מי שיש בו שלשה דברים הללו, הוא מתלמידיו של אברהם אבינו. ושלשה דברים אחרים, הוא מתלמידיו של בלעם הרשע. עין טובה ורוח נמוכה ונפש שפלה, תלמידיו של אברהם אבינו. עין רעה ורוח גבוהה ונפש רחבה תלמידיו של בלעם הרשע.

מידת אומץ הלב 'שטאלצקייט' - וההשלכות מזה

יש מעלה גדולה באדם והיא 'אומץ לב', 'א' שטאלצקייט'. מידה זו איננו קשורה למידת הגאווה, אלא היא אומץ לב, שהאדם אינו רוצה שידעו לנכון על מצבו ושלא ירחמו עליו. גם אם

והצדק עמו. והצדק אינו עם אותו בעל הגראסערי קר המזג שניגש לענין מתוך שוויון נפש, דער קאלטער בעל הבית וואס גייט צו דעם מיט אַ קאלטקייט, ואומר לעצמו 'האם אני מחוייב להחזיק את הבנים שלי', 'האם מוטל עלי החיוב להחזיק את בניו יותר מכל אחד אחר'.

הוא אומר לעצמו, בוודאי שכשיאספו עבור אותו עני ממון גם אני אשתתף בדבר חשוב זה, אבל למה אני מחוייב בדבר זה יותר מכל אחד אחר.

זה שבעל הגראסערי עורך חתונה לבנו בסכום של שישים אלף דאלער, וכי למה לא יוציא סכום גדול זה על חתונה, הלא הוא בעל ממון, ולכן עורך הוא חתונה מפוארת בסכום של שישים אלף דאלער.

אם לא יערוך חתונה מפוארת כזו שתעלה שישים אלף דולר, הלא יתבייש בפני מחותנו ובפני כל שאר העשירים. כי בעיני העשירים אם לא יערוך חתונה יקרה כזו יסתכלו עליו כעל 'שנארער'. 'ס'איז אַ שנארערצייע מעשה, אז מ'מאכט אַ ביליגע חתונה איז מען אַ שנארער!!!

אעשה, ואין לי מה לשלם למלמדים, כי אם ההורים אינם משלמים שכר לימוד, אין לי מהיכן לשלם תשלום למלמדים, והמנהל לכאורה צודק בזה. אך העניים האלו התבזו מאוד.

הסתכלות של ירא ה' ורך הלבב

כשאדם זר נקלע למקרה כזה, אם הוא בעל לב רך, 'אויב ער איז אַ ווייך הארץ, לבו נשבר בקרבו.

לאחר מכן שומע אותו אדם רך הלבב שנקלע לגראסערי וראה את התנהגותו של המוכר שם, שבעל הגראסערי הוציא שישים אלף דאלער על שמחת נישואין. ויודעים את החשבון, שיתכן שההבדל בין לערוך שמחה באופן זה לאופן פשוט יותר לפעמים כרוך בהבדל של י"ב אלף דאלער. אך אותו בעל גראסערי שאינו מסוגל לחכות לתשלום של אותו עני, ומזה אותו, מתבייש לעשות חתונה באופן פשוט, אלא צריך הוא לערוך חתונה כמו נגיד בעמיו.

התנהגות זו מביא את האדם הרך הלבב לכעס, כי יש בה מן האכזריות ורשעות,

קויפען ברויט און מילעך'. מה היא כבר רוכשת, האם היא קונה שם קייק וקענדיס, הלא היא באה לקנות לחם וחלב ושאר ירקות, 'פאטייטעס מיט מיירען', ואילו הוא סוגר עליה את הדלת שלא תוכל לקנות לעולליה לחם וחלב. ומאידך המנהל מאיים לשלח את בניה מהחיידער ואת הבנות מהסקולס.

יהודי שיש לו ממידותיו של אברהם אבינו, הרי שליבו בוער בקרבו כששומע ענין זה, 'אָ איד וואס האט מידותיו של אברהם אבינו, ער צוקאכט זיך פון אזא מעשה'.

אבל מצד שני הבעל הבית הפשוט ששומע מקרה זה, אף על פי שהוא איש ישראל ושומר תורה ומצוות, וקובע עתים לתורה, ואין לו טעלעוויזען ומתנהג כיהודי כשר. למרות כך לבו אינו מתמלא כעס וצער כששומע מקרים כאלו.

לימוד זכות על בעל החנות

והנה היה אפשר לומר וללמד זכות שאיש זה יש לו שיגעון. מדובר כאן באדם צעיר כבן ל"ו שנה, ועושה חשבון לעצמו כך:

לעומת זאת, הסיפור הזה מוליד אצל בעל הבית שיש בו גסות שמוחו אטום וליבו סגור, 'דער גראבער בעל הבית מיט דער גראבער מוח און הארטען הארץ', הוא מבין מאוד את הבעל הגראסערי או בעל הפעקטארי שמגרש את העני מחנותו. אך יהודי שיש לו לב רחום, 'אָ איד וואס האט אַ ווייך הארץ', אדם שיש בו ממידותיו של אברהם אבינו, יכעס מאוד על איש זה.

רך הלבב חוב למה שיתבייש הלה בפני מחותנו, הלא אם יש לו מחותן שמתבייש לעשות חתונה שאינה יקרה, אוי ואבוי לו למחותן זה, 'אויב ער האט אַ מחותן וואס ער שעמט זיך פאר איהם אז ער מאכט אזא חתונה, און וויי איז צו דעם מחותן', צריכים להתמלאות ברחמנות גדולה למי שיש לו מחותנים כאלו. ואפילו אם רוב מתפללי בית המדרש מתנהגים כך, אוי ואבוי להם, 'און וויי צו דעם גאנצען בית המדרש'.

איך יתכן לתת לאשה להגיע למצב כזה שתתמלא פחד להיכנס לגראסערי לקנות לחם וחלב, 'לאזען אַ פרוי זאל מורא האבען צו גיין אין גראסערי

או אם מדברים מעושר גדול, שאם כדי לחיות בעשרים שנה צריכים לסכום של כרבע מליאן דאלער, עשיר זה יש לו הרבה יותר מסכום זה.

דבר זה מבין כל בר דעת, שגם בעל החנות בן הס"ד שנה, אין התנהגותו שונה מבן הל"ו שנה.

יש לנו להבין מהו פשר הנהגה זו. הלא מדובר כאן מאחד שהוא שומר תורה ומצוות ויש לו בית יהודי כשר, 'ער פיהרט אַ כשר'ע אידישע שטוב', ויש לו בנים וחתנים תלמידי חכמים, וקובע עתים לתורה, איך הגיע למידה זו.

הביאור של הנהגה זו מבואר בפרשה כאן.

תפילתו של בלעם שיזכה לשוב

בתשובה לפני מיתתו

בלעם ביקש 'תמות נפשי מות ישרים ותהי אחריתי כמוהו' (במדבר כג, ז). ומובא באור החיים הק' מה היתה בקשתו של בלעם.

על פי פשטות, משמע שבלעם ביקש שיזכה לעולם הבא. אך באור החיים הק' ביאר בענין אחר, שבקשתו של בלעם היתה

השי"ת יתן לי אריכות ימים, ואאריך ימים עד שאהיה בן תשעים או תשעים וחמש שנים. ועושה חשבון לעצמו, עד לאיזה שנה יהיה לי כוח לעמוד ולמכור בביזנעס שלי, כעשרים או שלושים שנה נוספות. אך בשנים שלאחר מכן איך אחיה?, צריך אני לדאוג לעצמי לשנים אלו, ממה אתפרנס אז, 'מוז ער זיך באזארגען זיין אייגען ברויט, זיין אייגען בלוט'.

לכן הוא שומר לאותם השנים בכל שנה סך של י"ב אלף דאלער ושם אותו במשמרת. וכך הוא חוסך לו במשך עשרים שנה י"ב אלף דאלער לשנה, ובסך הכל יסתכם בסכום של כרבע מיליאן דאלער, שזהו הסכום שהוא משער שיצטרך לה באותם השנים.

מחשבה עקומה זו, 'אזא קרומער

טראכטען', אנו יכולים

לקבל מאברך בן ל"ו שנה.

אך מה נאמר לגבי אחד שכבר כעת הוא בן ס"ד שנה. עליו נאמר שבוודאי מתנהג הוא באופן אחר, ובוודאי שיתן לבעל המשפחה בעל השמונה בנים שיקנה אצלו. כי הלא כבר לא נשאר לו לחיות אותם ארבעים עד חמישים שנה, וממילא לא יחסר לו כל כך סכום זה.

וויל נישט וויסען פון קיין שטארבען אינגאנצען. מי שכבר נזכר מענין המיתה, הרי הוא בטוח שאינו צריך להתפלל לזכות לשוב בתשובה קודם המיתה כי הוא בטוח בצדקת דרכו שאין לו בכלל על מה לשוב בתשובה.

הלא הוא מברך ברכת המזון, האם נדרש ממנו שיחזור ויברך שוב? הוא מתענה ביום הכיפורים ושומע קול שופר בראש השנה. מה רוצים ממנו, שיתענה בעוד ימים?! על מה יתפלל שיזכה לשוב בתשובה קודם מיתתו, הלא אין לו בכלל על מה לשוב בתשובה.

נמצא שברוב המקרים מבין אנשי העולם. חלקם אינם רוצים לחשוב כלל מיום המיתה. וחלקם אינם חושבים שצריכים בכלל לשוב בתשובה.

אך בלעם אכן חשב מחשבות אלו וביקש על הדבר הזה, 'תמות נפשי מות ישרים, ותהי אחריתי כמוהו'. ומבואר באור החיים שתפילתו וברכתו היתה שיזכה לשוב בתשובה טרם מיתתו.

מה היה בסופו, סופו היה שהרגוהו, ולא שב

שיזכה לשוב בתשובה קודם מיתתו, 'ער זאל תשובה טוהן פאר'ן שטארבען'.

כשנתבונן בתפילתו זו של בלעם, הרי זהו מדריגה גדולה, 'ס'איז אַ שיינע זאך', כי מי שמתפלל שיזכה לשוב בתשובה טרם ימות, מראה בזה שהוא מאמין בשכר ועונש. כי אם לא היה מאמין בשכר ועונש לא היה מקום כלל רצון זה לשוב בתשובה.

ובנוסף, בתפילה זו מראה האדם שהוא יודע מהו דרך האמת ומהו דרך השקר. בתפילה זו הראה בלעם שהוא יודע שהוא הולך בדרך השקר. ולכאורה זהו מעלה גדולה למי שמכיר בזה ומתפלל שיזכה לשוב בתשובה קודם מיתתו.

אילו היינו יוצאים לבדוק בין שומרי תורה ומצוות, כמה מהם מתפללים על דבר זה, 'תמות נפשי מות ישרים, ותהי אחריתי כמוהו'. כמה אנשים זוכרים להתפלל שיזכו לשוב בתשובה לפני פטירתם מהעולם. אין הרבה אנשים שמתפללים תפילה זה.

חלק גדול מהאנשים אינם רוצים לחשוב כלל ממיתה, 'ער

בתשובה קודם מיתתו ותפילתו
לא נתקבלה.

רצון בלעם לכלות את ישראל

אנו מוצאים אצל אותו בלעם,
'ביי דער זעלבער בלעם',
שכשהבטיח לו בלק לתת לו כסף
כדי שיבוא לקלל את ישראל.
והכוונה ב'לקלל את בני ישראל',
כתבו התוס' בברכות (דף ז. ד"ה
שאלמלי), שבגמרא שם אמרו
שהזמן שכיוון בלעם לקלל את
ישראל היתה לאותו רגע שהשי"ת
כועס. כי השי"ת כועס בכל יום רגע
אחד, 'כי רגע באפו'.

והקשו התוס', מה היה יכול
לומר ברגע אחד.
ותירצו שם שביקש בלעם לומר
"פִּלְם", שיכלה את בני ישראל, 'ער
זאל זיי פארניכטען', שלא יהיו
יהודים בעולם.

האם זהו דבר קטן, שבשביל כסף
שעמד לקבל רצה בלעם
להרוג רבבות אלפי ישראל
מהעולם, כי היו שם שישים ריבוא
בני ישראל מעשרים שנה ולמעלה
מלבד הטף והנשים, וברגע אחד
ביקש להורגם. וכל כך למה, מחמת
שנאתו לבני ישראל ובגלל הממון
שעמד לקבל מבלק.

בשביל שתי סיבות אלו יחד
עמד להרוג רבבות
אלפי ישראל מהעולם. זהו מעשי
היטלר. זה היה בלעם, 'דאס איז
געווען בלעם'.

שפלותו של בלעם

למעשה לא עלה בידו לקלל את
ישראל, כי השי"ת לא
נתן לו לקלל את ישראל. וכשנפרד
מבלק, היה לבלק תרעומות גדולה
על בלעם על מה שרימה אותו.
ואמר לו בלק שהוא חשב שיעמוד
ויקלל כעת את ישראל ויפטרו
מהם, 'איך וועל פטור ווערען'. אבל
למעשה לא עלה הדבר בידו.

אז ביקש בלעם לפייס מעט את
בלק, ואמר לו: אתן לך עצה,
אמנם מה שבקשת לעשות בזאת
לא אוכל למלאות את רצונך, אבל
אוכל לתת לך איזה עצה אחרת
שתצליח בה.

איזה עצה נתן לו, אמר לו
'אלהיהם של אלו שונא
זימה הוא' (סנהדרין קו.), ונתן לו
עצה שיפקירו את בנות מואב
ובנות מדין ויחטיאו את ישראל.
ואכן עצה זו עלתה בידם, ועל ידם
מתו במגפה ארבעה ועשרים אלף,
מלבד כל אותם שנהרגו על ידי
הבית דין.

ממון. אם יש לו לאדם איזה שונא בעולם והוא רוצה להיפטר ממנו, דו וילסט איהם פטור ווערען, דו וילסט איהם אוועק ראמען פון דער וועלט, עבור עשרים אלף דאלער יעשה הלה את הדו'אב [העבודה].

כשנשמע על אדם כזה נחשוב שגיהנום זהו עונש קטן מדי עבורו, 'דאס גיהנום איז צו ווייניג פאר אזא מענטש'. היכן נולד בעולם בריה שפילה כל כך, מאיזה דיר של חיות יצא אדם זה, 'פון אַ וועלכער שטאל איז ארויס געקומען אזא מענטש'.

זה היה מהותו של בלעם. בלעם בא לקחת תשלום על מה שהרג אלפים מבני ישראל, 'שבא ליטול שכר עשרים וארבעה אלף שהפיל מישראל בעצתו', זה היה הביוזנעס שלו, להרוג אנשים תמורת ממון.

בתחילה היה לו תפקיד יותר גדול, שעמד להרוג רבבות אלפי ישראל תמורת ממון, שיאמר עליהם 'פְּלִים' ברגע שהשי"ת זועם, ואז יהרוג רבבות אלפי ישראל תמורת ממון, וביקש מבלק שימלא את ביתו כסף וזהב תמורת מעשה זה.

ופירש רש"י (במדבר לא, ח), בשם חז"ל (סנהדרין קו.), שלאחר אותו מעשה בא בלעם לבלק לדרוש את ממונו על מה שעשה להם הטובה.

כשנתבונן בזה נראה גודל הרשעות והגסות שהיה בבלעם, 'ואס אַ ביליגקייט, וואס אַ רשעות ליגט אין איהם'. שבלעם נתן עצה איך ימותו על ידו ארבעה ועשרים אלף מבני ישראל, ואפשר שמתו יותר מזה, ועכשיו הוא מגיע לדרוש ממון עבור עצה זו.

הלא בלעם הוא רשע נורא ורוצח המונים, 'אַ באנדיט, אַ מאסן מערדער'. שהרג ארבעה ועשרים אלף בני ישראל, ולא די לו במה שנהרגו כל האנשים הללו מבני ישראל, אלא שהגיע לבקש שכר על דבר זה.

אכן כן הוא. כשאדם אהב ממון, הרי שהוא לוקח ממון גם על מה שהורגים אחרים!!! 'יא! אז מ'האט ליב געלט, פאר הארגענען נעמט מען אויך געלט'!!!

אם אנו נשמע שיש אחד שלוקח ממון עבור רציחה בוודאי נחשוב שזהו דבר נורא, שעושים ביזנעס מהריגת אחרים עבור

הסתירה בהנהגתו של בלעם

ואילו אותו בלעם, על מה היה תפילתו, הוא התפלל: 'תמות נפשי מות ישרים, ותהי אחריתי כמוהו'. בלעם האמין בשכר ועונש, הוא האמין שיש בורא עולם והאמין במעלתם של כלל ישראל - שהשי"ת ממלא רצונם ושומר על כלל ישראל, דער אייבערשטער נעמט זיך אהן פארן כלל ישראל. ועל זה ביקש 'תמות נפשי מות ישרים, ותהי אחריתי כמוהו'.

ויש לנו להבין מהו פשר הדבר.

בתורה מבואר ענין זה, 'שטייט אזוי אין די תורה', שאדם שעדיין לא עמל בעצמו ולא השיג מידות טובות, אַ מענטש וואס איז נישט דארך געטריבען פון מידות טובות, שעדיין אינו מתלמידיו של אברהם אבינו, מוכח הדבר שהוא שייך לשיבתו של בלעם, והוא אפילו הראש ישיבה בשיבתו של בלעם.

חז"ל (אבות ה, כג), מלמדים אותנו מה למדו בשיבה שם, 'די חז"ל לערנען אונז וואס מ'האט דארט געלערענט אין די ישיבה', הרשעות והאכזריות והמידות רעות שלימדו שם.

תלמידיו של בלעם הרשע

חז"ל לא אמרו שבישיבתו של בלעם הרגו בני אדם, חז"ל לא אמרו שתלמידי בלעם נעשו רוצחי המונים, 'ס'שטייט נישט אז די תלמידים פון בלעם זענען געווארען מאסען מערדער', שהרגו אנשים. מה לימדו בשיבה של בלעם, ענין זה מפורש בחז"ל שלימדו שם "עין רעה ורוח גבוהה ונפש רחבה".

מהו "נפש רחבה", שהיו בעלי תאוות גדולים, שהלכו אחר תאוות ליבם, 'זיי האבען זיך געלאזט וואויל גיין אין אלעסדינג'. שהיה להם השגה גדולה איך מרוויחים ממון, שרדפו אחר הממון, והיה להם גאווה. אלו הם תלמידיו של בלעם הרשע.

"אבער די תורה ווייזט אונז, דאס זענען די תלמידים. אַ מענטש וואס לערענט זיך אויס די מידות רעות פון בלעם הרשע, דער סוף פון דער מענטש קען זיין אז פאר געלט וועט ער הארגענען מענטשען אויך, ער וועט הארגענען מיליאנען מענטשען. ער וועט הארגענען פיהר און צוואנציג טויזענט מענטשען פאר געלט".

הגדולים, תלמידים מושלמים, 'עכטע תלמידים', שקנו תורת בלעם בשלימותו. ויש תלמידים קטנים יותר.

אנו רואים גם להבדיל בין קודש לחול כענין הזה אצל משה רבינו, שכן לא כל מי שהיה תלמיד של משה רבינו גדל כנדב ואביהוא אלעזר ואיתמר. אלא שהיו תלמידים כמו נדב ואביהוא אלעזר ואיתמר, והיו שם גם המרגלים. גם המרגלים למדו וגדלו בישיבתו של משה רבינו. היו שם תלמידים גדולים והיו תלמידים קטנים יותר.

בישיבתו של בלעם יש 'בלעמ'ניקעס'

גדולים, ויש 'בלעמ'ניקעס' קטנים. איש זה, 'דער פארשוין', שמשלח מלפניו את האב של שמונת הילדים שלא יוכל לקנות אצלו לחם וחלב עבור בניו, גם הוא נחשב מתלמידיו של בלעם הרשע.

אמנם הוא אינו נחשב כתלמיד גדול של בלעם, אבל גם

הוא קיבל 'איזה קבלה' מבלעם, 'ער האט אויך גענאשט עפעס פון בלעם'. ומהמעט שקיבל אצל בלעם, הפועל יוצא הוא, מה שהוא משלח מלפניו את האב של שמונת הילדים שלא יוכל לקנות אצלו לחם וחלב עבור בניו.

התורה מראה לנו שאלו תלמידיו של בלעם הרשע. האדם שלומד להתנהג במידותיו הרעות של בלעם הרשע, סופו יהיה שעבור ממון יהרוג אנשים, הוא יהרוג גם מיליאנען מענטשען, ויהרוג גם כ"ד אלף איש עבור ממון.

בוזה נבוא לבאר מה ששאלנו, 'פרעגען מיר אַ קושיא', איך יתכן שאדם שאין לו טעלעוויזן וקובע עתים לתורה ומתפלל ואוכל רק מאכלים כשרים, וכל התנהגותו באופן הראוי, 'ער פיהרט זיך כשר', וכל עניניו על פי השולחן ערוך, איך יתכן שהוא יגרש מחנותו אב או אם של שמונה בנים. וכשהאיש שולח את בני ביתו שילכו לקנות לחם וחלב, אשה רעבה מליאה בושה, 'אַ הונגעריגע פרוי, אַ פארשעמטע מענטש', שמפחדת ללכת לגראסערי לקנות לחם וחלב, איך הוא עושה מה שעושה כנגדם.

התשובה לזה מפורש בתורה, 'דער תירוץ שטייט אין די תורה', שכל זה בא לו כי הוא מתלמידיו של בלעם הרשע. יש תלמידים גדולים של בלעם הרשע, והם המן והיטלר וסטאלין, המה התלמידים

והיה מקום שיתפס קללתו בבני ישראל, כי בלעם ובלק בנו מזבחות והקריבו קרבנות, והיה אז שעת הכושר גדול שתחול קללתו של בלעם.

מכללי דרכי הקללה היא, שהיא נכרכת ונדבקת במי שחייב, במי שיש לו חטאים, אָ מענטש וואס האט חטאים טשעפעט זיך צו קללה'. מידת הדין תובעת מהאדם כי החטא מעוררת את מידת הדין. והנה בני ישראל היה בידם חטאים, הם חטאו בעגל ובחטא המרגלים ושאר החטאים שחטאו במדבר, והיה די בזה כדי שמידת הדין תפגע בהם.

מה עשה השי"ת כדי להציל את בני ישראל, השי"ת שינה את סדרי ימי בראשית שבמשך השנים שהיו ישראל במדבר והיה סכנה שבלעם יקלל את ישראל, בכל השנים הללו לא זעם ה'.

כל הענין של אָ-ל-זעם בכל יום' - בשנים הללו לא זעם ה', כי הקב"ה שינה מעשה בראשית, ועל זה נאמר לבני ישראל שיזכרו ענין זה 'למען דעת צדקות ה' ויתבוננו בה.

ועל זה נאמר שם בהמשך (פסוק ו-ז), 'במה אקדם ה' אָפָּך

זכירת חסדי הבורא בהצלה מבלעם
בהפטרה של פרשתן נאמר דבר ה' על ידי הנביא (מיכה ו'), שיזכרו בני ישראל ויתבוננו בכל הטובות שעשה השי"ת עם בני ישראל בכל הדורות.

ונאמר שם (פסוק ד), 'כי העלתיך מארץ מצרים ומבית עבדים פדיתיך ואשלח לפניך את משה אהרן ומרים'. היינו ששלחתי לפניכם רביים גדולים אלו, קדושים וחכמים, משה אהרן ומרים.

ובהמשך שם נאמר (פסוק ה), 'עמי זכר נא מה יעץ בלק מלך מואב ומה ענה אותו בלעם בן בעור מן השטים עד הגלגל למען דעת צדקות ה''. שיזכרו בני ישראל ויתבוננו מה יעץ עליהם בלק מלך מואב, שביקש להביא את בלעם כדי לכלות את כל בני ישראל, ומה ענה אותו בלעם בן בעור, שבלעם הרשע ענה לו שהוא מסכים למלא את שליחותו ובקשתו, ובלבד שיתנו לו כסף וזהב.

'למען דעת צדקות ה'', יש לנו להתבונן מה עשה ה' לבני ישראל. הלא בלעם היה בידו הכוח לקלל את בני ישראל,

באיזה קרבנות חפץ הבורא

ויש להבין מהו הכוונה במה שנאמר שהקב"ה אינו חפץ בקרבנות, הלא בספרי ויקרא ובמדבר נאמרה באריכות כל פרשיות הקרבנות, ובכל יום היו בני ישראל צריכים להקריב קרבנות, ולעתידי לבוא בביאת המשיח ובנין בית המקדש נקריב שם קרבנות.

בכל תפילות המוספין אנו מבקשים מהשי"ת שיחזיר לנו את העבודה. ובכל יום אנו מבקשים 'והשב את העבודה לדביר ביתך', 'ותחזינה עינינו בשובך לציון ברחמים'. ואם כן, מהו הכוונה שהשי"ת אינו חפץ בקרבנות, הלא וודאי וברור היא שהשי"ת חפץ בקרבנות.

אך הביאור בזה כך הוא, 'דער תירוך איז אזוי', מתי יש חשיבות בקרבנות, 'ווען האבען די קרבנות אַ ווערד', כשמתנהגים באופן הראוי כיהודי, אז יש חשיבות לקרבנותיו.

ענין הקרבנות הוא דבר נשגב מאוד, ועל ידם נפעלים תיקונים וחסדים נפלאים נמשכים על ידי הקרבנות. אין לנו השגה בגודל מעלת הקרבנות, אך קודם

לאלוקי מרום האקדמנו בעולות בעגלים בני שנה. הירצה ה' באלפי אילים ברבבות נחלי שמן, האתן בכורי פשעי פרי בטני חטאת נפשי'. מאחר שבני ישראל צריכים לזכור חסדי הבורא, שואלים הם, איך ובמה נוכל להודות להשי"ת ולהכניע עצמינו לפניו. האם נתרצה לפניו על ידי מה שנקריב לפניו עולות של עגלים בני שנה, 'פרישע גוטע קעלבעלעך וועל איך מקריב זיין'.

האם הקב"ה רוצה שנקריב לפניו אלפי בהמות, או שנשפך לפניו רבבות נחלי שמן לנסכים על גבי המזבח, או שמא נקריב את בנינו לפני השי"ת, 'פרי בטני חטאת נפשי', מה נוכל לעשות כדי לרצות את השי"ת.

ועל זה נאמר לנביא (פסוק ח), שיאמר לבני ישראל בשם ה': 'הגיד לך אדם מה טוב ה' דורש ממך כי אם עשות משפט ואהבת חסד והצנע לכת עם אלוקיך'. שבני ישראל יתהלכו עם השי"ת בהצנע לכת. הקב"ה אינו חפץ לא בקרבנות ולא בנסכים, מה רוצה השי"ת מבני ישראל, שהתנהגותם תהיה בדרך של 'עשות משפט ואהבת חסד והצנע לכת עם אלוקיך'.

עשות משפט ואהבת חסד והצנע לכת

'רצון' הבורא' מקיימים על ידי 'עשות משפט'. על ידי מה שמתנהגים בישרות, 'זיין אורדנטליך' ובלי עקמומיות. 'ואהבת חסד', 'אהבת חסד' אינו שליחת אב לשמונה ילדים מעל פניך, הנהגה זו אינו אהבת חסד כי אם אהבת ממון.

'והצנע לכת', ההנהגה צריכה להיות באופן של 'הצנע לכת'. לא כאותם האנשים שכל מעשיהם שעושים חושבים רק על 'מה יאמרו הבריות' עליו, 'וואס וועט יענער זאגען'.

כשיעשו חתונה, אם חלילה יעשו חתונה בעשרים אלף דאלער, מה יאמרו הבריות עליהם, 'וואס וועט דער זאגען, וואס וועט יענער זאגען'. זהו ההיפך של 'והצנע לכת'. 'והצנע לכת', היינו שלא יהיה נוגע לאדם מה יאמרו עליו הבריות, וכל ענינו יהיה רק מהו רצון הבורא, 'מה יאמרו עליו הבריות' אינו נוגע לו כלל, 'וואס וועט יענער זאגען גייט מיר אינגאנצען נישט אהן'!!!!

אם הנהגת האדם הוא, שכשהוא מקיים מצוה ונותן צדקה הוא

כל צריך האדם לקיים רצון הבורא, וכשיתנהג בדרך של 'עשות משפט ואהבת חסד והצנע לכת עם אלוֹקִיךְ', אזי יש חשיבות גדולה לקרבנותיו.

אך אם התנהגותו הוא באופן שאינו עושה משפט ואינו עוסק בחסד, ואינו נוהג בהצנע לכת, אלא הוא רק מביא קרבנות, אזי אין להשי"ת שום חפץ בקרבנות אלו ואינם נחשבים כקרבנות, אלא שנחשב כאילו הוא הורג בהמות על גבי המזבח בחינם, והשי"ת אינו חפץ בהריגת בהמות לחינם, כי זהו צער בעלי חיים ולמה יהרוג בהמות.

מי ביקש מידך לשחוט בהמות. אם הנך רעב לבשר, תלך להשוחט שישחט עבורך בהמות, ולמה תביא בהמתך לבית המקדש לשחוט לאחר שאין להשי"ת חפץ בקרבנותיך.

כשמתנהגים כיהודי ומקיימים רצון הבורא, רוצה השי"ת בבהמות כקרבנות. 'דו ביסט אַ איד, דו פאלגסט דעם רצון ה', אה! דאמאלץ דארף מען די בהמות פאר קרבנות'.

הרבה בתפילתו, יתבונן היטב, אם כשהוא מתפלל בביתו ואין מי שרואה אותו בשעת תפילתו, כמה מאריך הוא באותה תפילה בשמונה עשרה.

וכמו כן, אם בשעת תפילתו הוא עושה תנועות בעיניו, 'ער גלאצט מיט די אויגען', אבל איך נראה תפילתו כשהוא מתפלל בביתו, האם גם אז הוא עושה התנועות האלו עם עיניו?!

לפעמים יש שאחד מדבר הרבה אודות שמירת המצוות, עד כמה צריכים להיזהר בקיום המצוות, 'ער רעדט פרומקייטען, ער רעדט פרום, מ'דארף זיין פרום'. וכשרואה אחר שעושה מעשה שלא כהוגן הרי הוא מוכיחו בתוכחה קשה, לפי שהוא מראה עצמו כשומר המצוות, 'שרייט ער אויף איהם, ער מאכט זיך אַ גאנצער פרומער'.

אך כשאיש אינו רואהו בביתו והוא מדבר לשון הרע, האם גם אז יכה את ראשו בכותל, 'שלאגסטו אויך די קאפ אין די וואנט?!' או שמא כשנמצאים לבד בביתו ואין מי שישמע אותו, אזי אינו מכה את ראשו בכותל ואינו שב בתשובה, 'אַ נעכטיגער טאג'.

רוצה שכל אחד ידע איזה אדם חשוב הוא, 'יעדער איינער זאל זעהן וואס פאר אַ שיינער איד איך בין', זהו ההיפך של 'והצנע לכת'.

ההנהגה של 'והצנע לכת' הוא, שכשנותנים צדקה לא ידע איש מזה. וכשקונים אתרוג נאה, שלא ידעו האנשים כמה שילם עבור אתרוג זה. ואם ישאלו אותו בבית המדרש כמה שילם עבור האתרוג, יאמר ששילם עליו ארבעים ושנים דאלער, אף על פי ששילם עליו שלוש מאות דאלער וקנה את האתרוג הנאה ביותר יאמר ששילם על האתרוג רק ארבעים ושנים דאלער.

כשישאלוהו היכן השיג אתרוג מהודר זה עבור ארבעים ושנים דאלער בלבד, יענה שגם הוא עצמו מתפלל על זה, וכנראה שנעלם מהמוכר יפיו והדרו של אתרוג זה, ולכן מכר לו את האתרוג תמורת ארבעים ושנים דאלער בלבד.

מי שח'ו נחסר לו מידה ומעלה זו של 'והצנע לכת', הרי שכל מעשה שהוא עושה, מי יודע אם יש פראצענט אחד של אמת במעשיו שעושה. מי יודע, שכאשר הוא מתפלל שמונה עשרה ומאריך

ולתתעסק עבור השני, 'לעבען פאר יענעם, טוהן פאר יענעם'.

הקב"ה אומר לאדם כך: "אל תביא קרבנות, קודם לכן צריך שתהיה 'א מענטש', אל תהיה גנב, ואל תהיה שקרן", "ברענג נישט קיין קרבנות, ווער אַ מענטש קודם, זיי נישט אַ באנדיט אַ ליגינער, ס'איז אַ פורים שפיל!!" כשמתנהגים באופן זה.

לאמתו של דבר כפי איך שהאדם מתנהג בביתו זהו מהותו. ואילו הנהגתו בחוץ הוא רק 'פורים שפיל'. ובמה הוא 'פורים שפילער', בזה שעושה את עצמו כמרדכי.

זהו המהות של פורים, שהצדיק יכול להעמיד פנים שהוא המן. גם כשילד צדיק מתלבש כהמן, 'אַ ארדנטליכער אינגעל פארשטעלט זיך פאר אַ המן' אין זה עוולה, ומצד שני 'אַ יונגאטש' שלא קרא ולא שנה נראה כמו מרדכי, 'ער פארשטעלט זיך פאר אַ מרדכי'.

בימי הפורים אין חסרון בדבר זה, כי כפורים אין אנו מבדילים בין המן למרדכי. אך כאן מדובר באדם שכל ימות השנה התנהגותו הוא כפורים שפיל!!!

כשהוא בביתו ואין אחר רואהו הוא מברך את הברכות במהירות, ונשמע כמי שאומר "ברוך העץ", אלא שבין הברוך לעץ נשמעים עוד כמה הברות, חצאי תיבות ותיבות שלימות, ולפני שסיים לומר תיבת "העץ", כבר נכנסו הענבים לתוך פיו. אבל כשהוא בחוץ הוא מראה את עצמו כצדיק, ועושה תנועות ומגלגל את עיניו כלפי מעלה, 'ער גלאצט'.

לפני אכילתו הוא שואל עשרים שאלות, אם המאכל כשר או לאו. ומהו ההכשר של הפירות. וכשיאמרו לו שיש לפירות הכשר פלוני, אזי יאמר, הה! הכשר פלוני זהו הכשר שאפשר לסמוך עליו, 'דער הכשר פון דעם, הה! ער איז פארלעסליך אויף מיר'.

הוא מדבר באופן זה, לפי שהוא צריך את הכבוד שיאמרו עליו שהוא מהדר במצוות, "אז ער איז אַ "פרומער", ולמה הוא אומר שההכשר הזה של רב זה הוא הכשר מהודר, לפי שהוא צריך את הכבוד שיאמרו עליו שהוא "פרומער", ומהדר במצוות.

אבל מה השי"ת רוצה מהאדם. השי"ת רוצה שיהיה האדם 'והצנע לכת עם אלוקיך'. השי"ת אינו חפץ שיחיה האדם עבור השני

הם רואים אחד שסר מדרך הישר, הם משתדלים לקרבו להשיבו בתשובה.

וכתב שם, שאמרו לו כמה רשעים בפירוש, כי אם היו יודעים שיחזרו בתשובה, ותיכף לאחר שישובו בתשובה ימותו, היו חוזרים בתשובה. אלא שיודעים המה שאינם יכולים לעמוד במצב זה של תשובה לפרק זמן ארוך, כי דבר מלך עליהם, מלך זקן וכסיל, רח"ל.

מדובר כאן מרשעים שרוצים לחזור ולשוב בתשובה, והם מעידים על עצמם שאילו היו יודעים שתיכף לאחר שישובו בתשובה ימותו היו שבים בתשובה. אלא שחוששים המה שאם לא ימותו תיכף - לא יוכלו להישאר במצב הזה של תשובה ויחזרו לסורם. ואם כן איזה ערך וחיבות יש לתשובה זו, זהו מעשה ליצנות, שהיום הם אומרים "סלח לנו", ושעה לאחר מכן ימשיכו ברעתם. אבל אילו היו יודעים שתיכף לאחר התשובה ימותו, היו שבים בתשובה.

והנה האור החיים אינו מדבר שם מבלעם אלא מבני ישראל. ואעפ"כ השיבו לו אלו תשובה זו.

מהו האמת, האמת הוא הנהגת האדם בתוך ביתו כשאישי אינו רואהו, זהו מהותו האמיתית, 'דאס איז ער'. הנהגתו בחוץ זהו רק "פורים שפיל", כי אצלו פורים הוא כל ימות השנה. השי"ת אינו חפץ בהנהגה זו, ואת השי"ת אי אפשר לרמות.

יתכן שיהיה מושחת במידות על אף שיש לו אמונה

בלעם היה רוצח ובאנדיט, 'בלעם אַ מאסען מערדער איז ער געווען, עבור ממון רצח רבבות איש, 'אַ מאסען מערדער, אַ היטלער איז ער געווען, בלעם היה רוצח ההמונים, הוא היה היטלר, אך מאידך היה מאמין.

איך יתכן דבר כזה.

מעשה באור החיים הק'

באור החיים (במדבר כג, י), מביא דבר מענין, 'דער אור החיים ברענגט אַ אינטרעסאנטע זאך, שהוא דיבר עם רשעי ישראל שהיו בימיו כי רצה לעמוד על מהותם. ומן הסתם דיבר עמהם כדי לקרבם לתשובה, כדרך הצדיקים והגדולים שכאשר

יתכן

שהאדם יאמין בשכר ועונש, יאמין בהשי"ת, יאמין במעמד הר סיני ויאמין בכלל ישראל. הוא גם יאמין בכל הי"ג עיקרים, אלא שהוא מושחת כל כך, כי השתרשו בו מידות רעות באופן נורא כל כך עד שאינו יכול להיפטר מהשחתה זו.

התאוות

והמידות רעות מושרשים בו עד כדי כך שאינו יכול להיפטר מהם. האדם מבין על עצמו שלא יוכל להיפטר מהשחתה זו, ולכן על אף שהוא מאמין, ועל אף שהוא אומר שאילו היה מת תיכף לאחר התשובה היה שב בתשובה, אבל מאחר שאינו עומד למות תיכף לאחר התשובה, כי יש לו חזקת חי, אם כן איזה חשיבות יש לתשובתו.

לכן

נשאר אותו מושחת כפי איך שהוא. ונשאר בדרך הרע, כי הוא מרגיש שאינו יכול לחיות באופן אחר. ואפילו שיש לו חרטה על מעשיו, אבל הוא מרגיש שאינו יכול לחיות באופן אחר.

חשיבות ימי הנעורים

אך יש להתבונן, איך מגיעים לידי כך, איך יורד היהודי כל כך,

איך צמח דבר כזה, ווי אזוי זענען זיי אויסגעוואקסען אזוי.

"אין די יונגע יאהרען, אַ יונג ביימעלע בייגט זיך, ס'האלט אין וואקסען. ווי מ'שטעלט עס, ווי מ'טוהט עס אוועק שטעלען, אזוי וואקסט עס."

"אין די יונגע יאהרען, מ'האט קונה געווען מידות פון בלעם הרשע, מ'האט קונה געווען אכזריות, עין רעה, רדיפה אחר הממון, תאוות, חמדות, געלט נאכלויפען, מ'איז נישט נזהר געווען יענעם צו נישט שטעכען מיט די מויל, מ'איז נישט נזהר געווען אין יענעמ'ס געלט"

"אז קיינער האט נישט געזעהן, האט מען צוגערוקט יענעמ'ס פארציע צו מיר, אריינגעווארפען צו מיין טעלער יענעמ'ס פארציע. דאס איז בלעם הרשע, דאס איז גזילה, דאס איז אַ גזילה."

"איך האב געגעבען אַ שטויס מיט די גמרא איז אראפ געפאלען יענעמ'ס קאפעלוטש אויף דער ערד, איך האב עס נישט אויפגעהויבען, ס'איז

את מאכלו של השני לתוך קערתו, זהו מעשה בלעם הרשע, מעשה גזילה. או מי שדחף את הגמרא שלו ועל ידי זה נפל כובעו של חברו על הארץ, ולא הזדרז להרימו והכובע ניזוק עי"כ, הרי הוא מזיק וגולן.

כשקונים מידות אלו בימי הנעורים, גדלים כאותם האנשים שפגש בהם האור החיים. או שגדלים כאותו אדם שמגרש מחנותו את האב של שמונת הבנים. או שגדלים כאותם שכשמדברים על לחזור בתשובה, הוא חושב שאין בו דופי ואינו צריך לשוב בתשובה.

כוחה של קדושת התורה

"אין די יונגע יאהרען, ווען מ'לערענט תורה, נעמט מען אריין די תורה. קדושת התורה און ישרות התורה נעמט מען אין זיך אריין".

"אז אַ מענטש לערענט אַ רשב"א, אַ ר' חיים, אַ קצות, אַ רבי עקיבא אייגער, נעמט מען אין זיך אריין ישרות התורה, סברת התורה. עמקות התורה קומט מיט אַ קדושה און מיט אַ טהרה".

צוקניטש געווארען. דאס איז אַ מזיק, אַ גולן".

"די מידות האט מען זיך אויסגעלערענט ווען מ'איז געווען יונג, וואקסט מען ארויס די פארשויען וואס דער אור החיים האט זיי באגעגענט. אדער וואקסט מען ארויס דער פארשוין וואס ווארפט אוועק דעם טאטען פון די אכט קינדער. אדער וואקסט ארויס דער פארשוין אז ער זאל תשובה טוהן און ער זאל טראכטען איך בין גוט, מיר פעלט נישט קיין תשובה".

הביאור בזה הוא, שהדבר תלוי בעבודת האדם בימי נעוריו. בימי הנעורים דומה האדם לאילן צעיר. אילן צעיר הוא רך הוא עדיין גדל והולך. כפי איך שמעמידים את האדם בימי נעוריו, כך יגדל.

מי שרוכש וקונה מידותיו של בלעם הרשע בימי נעוריו. וקנה מידות של אכזריות, עין רעה, רדיפה אחר הממון, תאוות וחמדות, ואינו נזהר שלא לפגוע בשני בפיו, וגם לא נזהר בממונו של השני, וכשאיש לא יבחין הוא מקרב צלחתו של חברו ומכניס

אייגר, על ידי כן הוא מכניס לתוכו ישרות התורה וסברת התורה.

על ידי עמקות התורה נכנס באדם קדושה וטהרה. התורה איננה חכמה בעלמא, התורה מטהרת ומקדשת, וכפי מה שהאדם מעמיק יותר בתורה, כפי מה שהוא מבין יותר את הסברא, כפי מה שהוא משיג יותר את דבריו של רבי עקיבא אייגר או התוס', או שלכל הפחות ידע מה שאינו מבין - כי זה גופא שיודע שאינו מבין הוא בגדר הבנה.

כפי כמה שהאדם מעמיק יותר בהבנת דברי התורה, כך נכנסים הדברים יותר לליבו ולמוחו. ועל ידי כן חודר לתוכו קדושת התורה לליבו ולמוחו, על ידי קדושת התורה קדושה וטהרה, כי התורה מטהרת ומקדשת את האדם, ועוקרת מהאדם את העקמימות, מידות רעות והשחתה!

בחורים צעירים! ימי הנעורים הם כאילן רך הגדל כפי איך שמעמידים אותו. דעו לכם, שעל ידי קדושת התורה, על ידי הראשונים והאחרונים שלומדים, זהו קדושת התורה, כפי כמה שעמלים להבין דברי התוס',

"תורה איז נישט קיין וויסענשאפט. תורה

איז אַ מטהר און אַ מקדש. וואס טיפער ער לערענט די תורה, און וואס גלאטער ער פארשטייט אַ סברא, וואס גלאטער ער פארשטייט דעם רבי עקיבא אייגער אדער דער תוס', אדער ער ווייסט אז ער פארשטייט נישט, דאס אליין איז אַ הבנה".

"וואס טיפער די הבנה איז, וואס גרעסער די הבנה איז, און ס'גייט אריין אין זיין הארץ און זיין מוח, גייט אריין די קדושת התורה אין זיין הארץ און זיין מוח".

"קדושת התורה איז קדושה וטהרה. דאס איז מטהר און מקדש דעם מענטש. דאס רייסט פון מענטש ארויס די עקמימות און די קרומקייט. מידות רעות און השחתה רייסט עס ארויס פון מענטש!!!".

בשנים הללו, בימי הנעורים כשעוסקים בתורה, מכניס האדם בתוכו את התורה, נכנס בו וחודר לתוכו קדושת התורה וישרות התורה. כשלומדים דברי הרשב"א, דברי ר' חיים והקצות, או דברי רבי עקיבא

ואורייתא וישראל חד אינון (זהר ח"ג ע.ג.), וכאשר קדושת התורה נכנסת בנשמת ישראל, על ידי כן נכנס בליבו ונשמתו של האדם רצון ה', ורצון ה' הוא 'עשות משפט ואהבת חסד והצנע לכת עם אלוקיך', שלא חיים עבור השני, 'מ'לעבט נישט פאר יענעם', לא צריכים לרצות לדעת מהשני. כל הרצון צריכה להיות לדעת מהו דעת תורה, מהו מאמר ה'.

כפי כמה שמתייגעים להבין דברי הרשב"א והרבי עקיבא אייגער, על ידי כן יכניס בתוכו יותר מקדושת התורה, מים חיים של קדושת התורה, ועל ידי כן יגדל האדם שהשי"ת אומר עליו בנביא 'עשות משפט ואהבת חסד והצנע לכת עם אלוקיך'.

על ידי זה שהאדם מכניס בתוכו את קדושת התורה, על ידי כן יכנס בו רצון ה', שכן קוב"ה

גליון זה נתנדב לטובת רפואתו השלימה של
כ"ק מרן האדמו"ר מקאסוב שליט"א
מוותיקי תלמידי מרן ראש הישיבה זי"ע
ויהי רצון מלפני שוכן מרומים
שישלח רפואה שלימה במהרה
לכ"ק מרן רבי שרגא פייוויש בן מלכה שליט"א
ובוכות לימוד התורה והפצתה
תעמוד לו לזכות ולרחמים ולרפו"ש בקרוב בתושחו"י,
אכ"ר